

4. Смирнов І.Г. Логістика в ресторанному бізнесі як складник логістики туризму // *Географія та туризм*. – 2010. – Вип. 8. С. 149-167.
5. Смирнов І.Г. Міжнародна логістична система «Все включене»: логістичний аспект// *Географія та туризм*. – 2010. – Вип. 10. – С. 15-25.
6. Зубар Н.М., Григорак М.Ю. Логістика в ресторанному господарстві: Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 312 с.
7. Архінов В.В. Організація ресторанного господарства: Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 280 с.
8. Нечаюк Л.І., Нечаюк Н.О. Готельно-ресторанний бізнес: менеджмент. – Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 344 с.
9. Travel-collection.com.ua
10. Береговая Т. Анталией Крым станет к 2015 году // *Сегодня*. – 2011. – 19 квітня. – С. 4.
11. Ушаков Д.С. Технологии выездного туризма: учеб. пос. – Ростов на Дону: ИЦ «МарТ»; Феникс, 2010. – 446 с.
12. Tantu Erdal. Contemporary situation of the hotel industry in Turkey // *Туристична індустрія: сучасний стан та пріоритети розвитку: Матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф.* – Вип. 6, Т. 2. – Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2011. – С. 122-132.

УДК 911.4

Корнілова Н.В.

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ НА ОСТРОВІ ІРЛАНДІЯ

В статті розглянуто сучасний стан розвитку міжнародного туризму на острові Ірландія, основні вподобання та туристичні атракції для подорожуючих островом, можливості відвідання Ірландії українськими туристами.

В статье рассматривается современное состояние развития международного туризма на острове Ирландия, основные предпочтения и туристические аттракции для путешествующих островом, возможности поездки в Ирландию для украинских туристов.

The modern stage of tourism development on the island of Ireland, main preferences and tourist attractions for visitors, possibility to travel to the island of Ireland for Ukrainian tourists have been analyzed.

Постановка проблеми. Ірландія – третій за площею острів у Європі. Це – давня країна, вже за Плутарха вона вважалась «найдавнішою». За свою довгу історію вона мала багато назв. Кельти, що заселили її за декілька століть до нашої ери, називали її Островом Долі, Гордим Островом, Островом Лісів; греки – Ієрнія, римляни – Ібернія та Скотія. Ірландські барди дали їй ім'я Ерін – на честь кельтської богині сонця. Значно пізніше, з двох слів «ланд» («земля») та видозміненого «Ерін» утворилось одне, звичне – «Ірландія» [5].

Угода Страсної п'ятниці 10 квітня 1998 р. (Good Friday Agreement) про мирне врегулювання конфлікту в Північній Ірландії, заява Ірландської республіканської армії про відмову від озброєних методів боротьби від 28 червня 2000 р., припинення терористичних актів зробили безпечними

подорожі до «зеленого» або «смарагдового» Еріна, як поетично називають ірландці свою країну [3].

Острів Ірландія ділять між собою дві держави. Республіка Ірландія займає приблизно 83% території острова. Адміністративно Республіка Ірландія складається з чотирьох історичних провінцій, поділених на 26 графств. Зараз це країна з високорозвиненою економікою, яку називали «кельтським тигром» через стрімкий економічний прорив 2000-х років. З 1996 по 2007 рр. ВВП Ірландії зростав у середньому на 7,1 % на рік, що перевищувало не лише світові показники (3,2 %), але й показники азійських країн, що стрімко розвивалися (4,3 %). В той час лише в окремих азійських державах (наприклад, Китаї) ВВП зростало швидше, ніж в Ірландії [4]. За показником ВВП на душу населення Ірландія стала конкурувати з провідними економіками Європи, обігнавши перш за все свою колишню метрополію – Великобританію. Із настанням світової економічної кризи Республіка Ірландія потерпає від найглибшої в її історії рецесії.

Північна Ірландія розташована в північно-східній частині острова Ірландія, вона є адміністративно-територіальною одиницею Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії – однієї з найбільш економічно розвинених країн світу, члена «Великої вісімки». В адміністративному відношенні Північна Ірландія поділена на 6 графств.

Формування цілей статті (постановка завдання). Однією з найбільш швидко зростаючих галузей сфери послуг Республіки Ірландія та Великої Британії є туризм. Згідно опитуванню, проведеному в 2010 р., 65 % відвідувачів Республіки Ірландія повністю погоджуються з твердженням, що ця країна є новою DESTINATION до відкриттів [14]. Серед країн Північної Європи вона займає друге місце за міжнародними туристичними прибуттями після Великої Британії [15]. Співпраця в галузі розвитку туризму двох держав дозволила узагальнювати статистичну інформацію про розвиток галузі на острові в цілому. Тому актуальним є аналіз сучасних особливостей функціонування туристичної індустрії на о. Ірландія та можливостей його відвідання українськими туристами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ірландія викликає все більше зацікавлення у туристів зі всього світу. В останні роки російською мовою вийшло з друку велика кількість путівників Ірландією (наприклад, Т. Перрі – 2007 р., путівник «Пті фюте» – 2007 р., Б. Мюллера – 2008 р.), travel-бестселери Генрі В. Мортон, Т. Хоукса, праці з історії Ірландії Пітера Невілла, Полякової Є.Ю. Україномовні видання на дану тематику, нажаль, відсутні.

Виклад основного матеріалу. Аналізуючи стан розвитку туристичної галузі, зазначимо, що кількість ночівель на о. Ірландія в 2009 р. становила близько 59,8 млн. На континентальну Європу припадало 43 % всіх ночівель, Великобританію – 33 %, Північну Америку – 15 %. Тривалість перебування подорожуючих з Європейського континенту становила 10,7

ночей, британців – 5,0 (британці стали частіше відвідувати острів, але зупинятися на коротший термін). В цілому середня кількість ночівель становила 7,8 [12].

Республіка Ірландія – це пункт призначення для переважної більшості туристів (81 %), що приїждять до острова Ірландія; 19% зупиняються в Північній Ірландії (включаючи 14 % осіб, для яких Північна Ірландія є кінцевим пунктом призначення та 5 % осіб, котрі проводять час в Північній Ірландії та Республіці Ірландія).

Засоби розміщення на о. Ірландія представлені готелями (1053), гостьовими будинками (459), фермерськими, міськими та сільськими будинками (5811), караванами та кемпінгами (141), хостелами (143) із загальним номерним фондом 123 тис. місць.

У 2009 р. більшість відвідувачів зупинялися у друзів та родичів (37 %), у винайманому житлі (21 %), інших засобах розміщення (15 %), гостьових будинках (7 %). Переважна більшість туристів (85 %) прибула до острова авіатранспортом, 15 % – морем. Середні витрати на одного туриста складала 454 євро або 354 фунта.

Подорожуючі Ірландією найчастіше зупиняються в Дубліні, на Південному-Заході (графства Корк та Керрі) та в Північній Ірландії. У 2009 р. 59 % всіх відпочиваючих в Ірландії були тут вперше [12].

Серед переваг подорожі Республікою Ірландія більшість туристів називають доброзичливість та гостинність ірландців (41 % опитаних), мальовничі ландшафти (24 %), багату історію та культуру країни (18 %), англомовність населення (11 %), чисте довкілля (7 %). Очікування від відпустки, проведеної в Республіці Ірландія, були перевершені у 36 % туристів, а у 59 % вони повністю справилися. 88 % відвідувачів рекомендували б вирушити до Ірландії своїм друзям та знайомим.

Найбільший інтерес у подорожуючих викликає: 1) природа Ірландії (дуже цікавить 66 % візитерів, цікавить – 26 %); 2) історія Ірландії, зокрема історичні будівлі, міста, історичні центри, музеї тощо (дуже цікавить 41 %, цікавить – 43 %); 3) традиційна культура населення, а саме музика, мова, пісні, танці тощо (дуже цікавить 45 %, цікавить – 38 %); 4) кельтська Ірландія – пам'ятки кельтської культури, артефакти, мова, міфи, легенди та ін. (дуже цікавить – 37 %, цікавить – 39 %); 5) Ірландія християнська – церкви, абатства, монастирі тощо (дуже цікавить 25 %, цікавить – 37 %) [14].

Ірландська природа вражає тим, що й зараз здається такою ж незайманою й незаселеною, як і багато віків тому. Через велику кількість рослинності, що залишається зеленою упродовж року завдяки частим дощам, Ірландія й справді здається «смарагдовим островом». Ірландія має багату історико-культурну спадщину, славиться своїми музичними фестивалями та спортивними турнірами. Вона відома як країна казок та легенд. З давніх часів Ірландія уособлює собою «кельтський дух» в його

первинній чистоті, є осередком Кельтіки як географічного та культурного явища [1].

В Дубліні привертає увагу туристів Дублінський Замок (Dublin Castle) – головний урядовий комплекс споруд в Дубліні; Собор Святого Патріка XIII ст. (St. Patrick Cathedral), де був священиком Джонатан Свіфт; Трініті Коледж (Trinity College) – найстаріший університет країни, заснований в 1591 р. королевою Єлизаветою I, бібліотека якого має у своєму зібранні відому Келлську книгу (Book of Kells) VIII ст. та інші безцінні давні ірландські манускрипти; музей пива «Гіннес» (Guinness Storehouse) та ін. [2, с. 329].

Графство Корк є найбільшим за площею, дуже мальовничим та різноманітним у ландшафтному відношенні. Слід зазначити, що видавництво «Lonely Planet», яке спеціалізується на випуску туристичних путівників, склало рейтинг найбільш привабливих міст для туристів «Best In Travel 2010». До першої десятки увійшов адміністративний центр графства – місто Корк [6].

Корк є другим за величиною містом Ірландської Республіки. Найбільш вражаючі громадські будівлі міста відносяться до XVIII–XIX ст., серед них: будівля Масляної біржі (Cork Butter Exchange) XIX ст., церква Святої Анни Шендонської (St. Anne's Shandon) XVIII ст., церква Святих Петра і Павла (Church of St. Peter and St. Paul) та ін. [2, с. 335].

На схід від Корка в Мідлтоні знаходиться найбільший в Ірландії завод з виробництва віскі «Джеймсон Херитейдж Центр» (Jameson Heritage Centre). Популярним маршрутом графством є подорож до замку Бларні (Blarney Castle), де розташовано Камінь Бларні (Blarney Stone) або Камінь Красномовства, що за легендою дарує всім, хто його поцілує, дар красномовства.

Графство Керрі відомо всьому світу завдяки своїм чудовим краєвидам. Тут розташована найвища гірська вершина Ірландії Каррантухілл (Carrauntoohil) – 1041 м, озера Кілларні з їх чудовими піщаними пляжами, кліффи та гористі миси. Подорож до графства буде неповною без проходження найвідомішого панорамного маршруту Ірландії навколо півострова Івераг (Iveragh), відомого як «Кільце Керрі» (Ring of Kerry), яке називають перлиною Ірландії.

Туристи можуть відвідати Національний парк Кілларні (Killarney National Park); кам'яний форт Стейг (Staigue), збудований понад 2 тисячі років тому; будинок національного ірландського героя Деніела О'Коннелла; монастир на острові Скелінг-Майкл (Skelling Michael), що входить до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Щорічно в Керрі проходить багато фестивалів: Письменницький тиждень в Лістоуелі (Listowel Writers Week), музичний фестиваль «Троянда Тралі» (Tralee Rose Festival), Ярмарок Пака в Кіллоргліні (Killorglin the Puck Fair) та ін.

Туристичні атракції Північної Ірландії – це, перш за все, «Дорога Гігантів» (The Giant's Causeway) – геологічна формація, що складається з

40 тис. базальтових колон, які утворилися в результаті виверження вулкану понад 60 млн. років тому. Цей об'єкт входить до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Також до туристичних атракцій відносяться підвісний міст (Carrick-a-rede), що розташований на висоті 30 м та з'єднує о. Ірландія з о. Каррік; руїни середньовічного замку Данлюс (Dunluce castle) XVI–XVII ст.; пагорб Тара (Hill of Tara) – давня столиця Ірландії до XII ст., резиденція і місто коронації Великих Королів Ірландії тощо. Цікавими є пам'ятки Белфаста (площа Донегалл (Donegall Square), оточена пам'ятками вікторіанської епохи; будівля Великої опери; Стормонт (Stormont) – місце засідань Асамблеї Північної Ірландії; Університет Королеви (Queen's University), відкритий 1849 р.; собор Святої Анни (St. Anne's Cathedral); замок Белфаст (Belfast Castle), що теоретично відноситься до XII ст., але його нинішня будівля побудована 1870 р.; заміський парк Кейв Хілл (Cave Hill) тощо) та Лодондеррі (старовинні стіни міста XVII ст.; собор Святого Колумба 1633 р. (St. Columb's Cathedral); католицький собор Святої Євгенії 1849 р. (Roman Catholic St. Eugene's Cathedral) та ін.).

Отже, кожний другий подорожуючий Ірландією відвідує Дублін (51 % туристів), Південний-Захід країни – кожний п'ятий (20 %). Північна Ірландія – третя найбільш популярна DESTИНАЦІЯ (19 %). Значна кількість подорожуючих відвідує за одну поїздку декілька регіонів. Основна мета подорожі до острова Ірландія – відпочинок (40 % подорожуючих). На другому місці відвідування друзів та родичів – 38 %; далі йдуть ділові поїздки – 13 %; конференції – 3 %; освіта, навчання – 2 %; інші цілі – 5 %.

До Республіки Ірландія 45 % подорожуючих їде з метою відпочинку, 35 % – з метою відвідання друзів та родичів, 13 % – з діловою метою або задля участі в конференції, 7 % – інші цілі. До Північної Ірландії 51% подорожуючих їде з метою відвідання друзів та родичів, 23 % – з діловою метою або задля участі в конференції, 20 % – з метою відпочинку, 6 % – інші цілі.

Найбільш поширені форми дозвілля відвідувачів острова пов'язані із залучення їх до видів діяльності, що стосуються культурних та історичних інтересів (46 % відвідувачів в Республіці Ірландія та 11% в Північній Ірландії). Відвідування садів – друга найбільш поширена форма дозвілля, особливо в Республіці Ірландія (20 %). Прогулянки та піші туристичні маршрути є вподобанням відвідувачів Республіки Ірландія (13 %) та Північної Ірландії (10 %), причому їх популярність зростає в Республіці Ірландія. Це друга найбільш популярна форма дозвілля в Північній Ірландії та третя в Республіці Ірландія [13].

У 2009 р. Республіку Ірландія відвідало понад 6,55 млн. осіб. Головною країною-постачальником туристів все ще залишається Велика Британія, на неї припадало 46 % відвідувачів (в 2006 р. британці становили 52% всіх туристів). На країни континентальної Європи припадало 35,5 % туристів (причому близько 64 % становили туристи з Німеччини, Франції, Італії, Іспанії та Нідерландів); на країни Північної Америки – 14 %

(близько 91 % були туристами з США); на інші країни – близько 5 % (з них 43 % були туристами з Австралії та Нової Зеландії). В 2009 р. надходження від міжнародного туризму склали 3115 млн. євро (або більше 2430 млн. фунтів). Причому понад 71 % всіх грошових надходжень припадало на країни континентальної Європи та Велику Британію.

У 2009 р. до Північної Ірландії приїхало понад 1,4 млн. туристів. На представників Великобританії припадало понад 70 % відвідувачів (в 2003 р. вони складали 82% всіх відвідувачів); на країни континентальної Європи – 15%; країни Північної Америки – 10 %; на інші країни – близько 5 %. Надходження від міжнародного туризму становили 271 млн. фунтів (або 347 млн. євро). Близько 66 % всіх надходжень припадало на Великобританію, 17 % – на країни континентальної Європи, 12 % – на Північну Америку та 5 % – на інші країни [13].

«Failte Ireland» («Ласкаво просимо до Ірландії») – національний орган з розвитку туризму в Республіці Ірландія, створений в 2003 р. для керівництва та просування туризму як значного важеля економіки країни. Дана організація забезпечує стратегічну та практичну підтримку розвитку Ірландії як якісної та конкурентоспроможної туристичної дестинації. «Failte Ireland» з офісами по всій країні функціонує як корпоративний ресурс для професіоналів у сфері туристичної індустрії та виробників послуг на місцевому, регіональному й національному рівнях.

Північноірландська рада з туризму – стратегічний лідер туризму в Північній Ірландії, що працює в партнерстві із зацікавленими колами задля розвитку та просування туризму в цій частині Сполученого Королівства.

Організацією, що представляє в цілому острів Ірландія на більше ніж 20 туристичних ринках світу є «Туризм Ірландії» (Tourism Ireland). Впродовж років вона ретельно та глибоко вивчає дані ринки, враховуючи всі зміни, що на них відбуваються, та співпрацюючи з партнерами в туристичній індустрії з різних країн.

Також «Туризм Ірландії» займається регіональним маркетингом, маркетингом туристичного продукту та рекламною діяльністю від імені «Failte Ireland» та Північноірландської ради з туризму через свої закордонні офіси. Основними ринками «Туризму Ірландії» є Велика Британія, США, Франція та Німеччина. Дана організація не представлена в Україні та Росії, але її офіси є у сусідній Польщі.

Туроператори «СОНАТА-ТРЕВЕЛ», «Директ Тур», «АРТЕКС'94», «Сага», туристичні фірми «Феєрія», «Пілігрим-М» та інші пропонують індивідуальні та групові тури до о. Ірландія з України. Наприклад, «Ірландія – країна кельтів», «Новорічний тур по смарагдовому острову», «Дві столиці Ірландії», «Велика прогулянка Ірландією», «Ірландія – країна кельтів + відпочинок в Дубліні» тощо. Крім того, часто тури до Великобританії включають відвідування о. Ірландія («Лондон – Дублін», «Англія – Шотландія – Уельс + Ірландія», «Лондон + панорама Уельсу + Ірландія», «Лондон + Південна Англія + панорама Уельсу + Ірландія», «Від Лондона до Лох-Несса + Ірландія» та ін.). Подорожі до о.

Ірландія є недешевим задоволенням для українців, але їх вартість цілком відповідає високому рівню якості сервісу [7, 8, 9, 10, 11].

Висновки. Подорожі до о. Ірландія набувають все більшої популярності серед іноземних туристів, хоча переважну їх кількість все ще складають мешканці Великобританії. Туризм є однією з провідних галузей сфери послуг острова. Більшість туристів їде до Республіки Ірландія, яка займає 83 % території острова та має багату історико-культурну спадщину. «Failte Ireland» та Північноірландська рада з туризму є керівними органами з розвитку туризму в Ірландській Республіці та Північній Ірландії. На туристичних ринках світу о. Ірландія в цілому представляє організація «Туризм Ірландії», офіси якої в Україні відсутні. Українські туристи лише починають освоювати даний перспективний туристичний напрямок.

1. Мортон Г.В. Прогулки по священному острову / Мортон Г.В. – М.: Эксмо; СПб.: Мидгард, 2009. – 384 с.
2. Невилл П. Ирландия: История страны / Невилл П. – М.: Эксмо; СПб.: Мидгард, 2009. – 352 с.
3. Гreve Андреас. Ирландия: два берега / Андреас Гreve // GEO. – 2007. – № 110 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.geo.ru/node/41515>
4. Кокшаков Александр «Кельтский тигр» на переправе / Александр Кокшаков // Эксперт. – 14 апреля 2008 г. – № 15 (604) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://expert.ru/expert/2008/15/keltskiy_tigr_na_pereprave/
5. Изумрудный Остров. Ваш гид по Ирландии. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://emeraldisle.ru>
6. Рейтинг найбільш популярних туристичних напрямків-2010 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://tsn.ua/svit/reiting-naibilsh-populyarnih-turistichnih-napryamkiv-2010.html>
7. Туристичний оператор «АРТЕКС'94» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://artex.com.ua>
8. Туроператор «Директ Тур» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.vse-oteli.com>
9. Туристичний оператор «Сага» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.saga.ua>
10. Туроператор «СОНАТА-ТРЕВЕЛ». Тури до Ірландії [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.go-ireland.com.ua>
11. Туристична фірма «Феєрія» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://feerie.com.ua>
12. Facts & Figures 2009. Island of Ireland Overseas Visitors. – 25 p. [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.tourismireland.com/Home/research.aspx>
13. The Comprehensive Guide to the Island of Ireland [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.travelireland.org>
14. Visitor Attitudes Survey. Main Markets 2010. – 44 p. [Electronic resource]. – Access mode: <http://failteireland.ie/Research-Statistics>
15. World Tourism Organization UNWTO [Electronic resource]. – Access mode: <http://unwto.org/en>

УДК 332.33 : 379.85 (571.15)

Рассыпнов В.А., Максимова Н.Б.

ЭКОЛОГИЧЕСКИЙ И ПОЗНАВАТЕЛЬНЫЙ ТУРИЗМ НА ЗЕМЕЛЯХ ОСОБО ОХРАНЯЕМЫХ ПРИРОДНЫХ ТЕРРИТОРИЙ АЛТАЯ

Развитие экологического и познавательного туризма в Алтайском крае основывается на особо охраняемых природных территориях. Здесь есть возможность организовать вместе с отдыхом ознакомление с уникальными природными объектами